

Områdets navn

Slottet

Referansedata

Fylke: Buskerud

Kommune: Ringerike

Registrant: Ragnhild Heimstad

Dato feltreg: 14.07.2011

Kartblad: 1815-2

UTM sentralpunkt: Ø 0253307 N 6667980

Vegetasjonssone: Mellomboreal sone

Areal: 426 daa.

Høyde over havet: ca 375-538 m.

Naturverdi: Regionalt verdifullt **

Friluftsverdi: Skog 2,83, landskap 0,94 og opplevelse 5.

Sammendrag

Området utgjør en åsrygg like vest for Langlivatnet på grensa mellom Ringerike kommune i Buskerud og Oslo. Oppkuven naturreservat ligger ca 1,3 km nordvest for Slottet. Høydedraget Slottet er et langt og smalt høydedrag med høyeste punkt på 541 moh. og stupbratte kanter på alle sider. Fra Slottsryggen er det dårlig utsyn, men noe utsikt vestover. Berggrunnen best av larvikitt og kjelsåsitt. Hele åsen består av til dels meget gammel blåbærgranskog, og det er liten variasjon i treslag eller vegetasjon. Unntaket er brattkanten i sørøst, hvor det er innslag av lauvtrær som bjørk, rogn, hassel, selje, gråor og spisslønn samt rikere vegetasjonstyper av høgstaude- og storbregnetypen. Granskogen er særlig gammel i den sørlige halvdel av verneforslaget, med trær på opptil 350 år. I denne delen av området er det også størst innslag av død ved, med dels store dimensjoner. Også i det resterende området er det en del død ved, stort sett i form av barkløs læger.

Ett kjerneområde med gammel barskog er utskilt ved Slottet øst. Forekomst av sterkt truet lappkjuke og huldrestry samt lokalitetens urskogspreget, gjør Slottet øst til et område av høy verdi.

Samlet verdi for området er vurdert til regionalt verneverdig (**). Slottet er et relativt lite område som scorer lavt på vegetasjonsvariasjon og treslagsfordeling. Området scorer derimot høyt på urørthet, død ved kontinuitet og mengde død ved. De sterkt truede artene huldrestry og lappkjuke er med på å høyne verdien for artsmangfold. Slottet representerer et lite areal med sammenhengende, svært gammel skog med urskogslover under naturlig dynamikk, og inkluderer den prioriterte skogtypen *Boreal naturskog, særlig granskog rik på død ved*. Det dreier seg imidlertid om små arealer og Slottet vil derfor bare i begrenset grad oppfylle manglene i forhold til skogvernet.

Feltarbeidet

Området ble inventert 14.07.2011. Skyfri himmel og sol. Området anses godt dekket.

Utvelgelse av området.

Området er foreslått av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA 2011) som "Slottet-Barlindåsen". Slottet beskrives som "en spennende og fantasieggende åsrygg med mange lokale variasjoner og gammel naturlig utviklet skog og stillhet".

Friluftsverdier

Området er tilgjengelig via vei opp fra Sørkedalen eller fra Ringerike, Buskerud. Veien er stengt med bom flere steder, men fungerer fint som sykkel- eller trillevei. Veien går helt fram til foten av Slottet, ca 6,5 km fra Sørkedalen skole. En rødmerka skiløype går på traktorvei fra bilvegen går inn til Slottsmyra langs Slottets sørvestre side. Den samme traktorveien deler seg tidlig og fortsetter opp til toppen av Slottet. Traktorveien til toppen er delvis helt gjengrodd og nesten ugjennomtrengelig av ung granskog og einstape. Inne på selve Slottsryggen går det flere stier/tråkk, og enkelte steder er det rester etter bålrensing, men området er trolig ikke mye brukt til friluftsliv. Toppen av Slottet og Slottsåsen er avmerket som utsiktspunkt, men høy granskog begrenser utsynet vesentlig. Det er i det hele tatt få utsiktspunkter med noe særlig utsyn. Best utsikt er det mot flata vest for Slottet, til Slottsmyra og Stuevannet.

Særlig i midtre og sørlige del av området er skogen tett og til dels sjiktet med gamle og grove trær. Det er også størst forekomst av død ved i denne delen av granskogen, stort sett i form av barkløs læger. Enkelte grantrær er nesten dekket av hengelav. Granskogen er særlig tett langs sidene av åsen, med noe åpnere skog langs ryggen på høydedraget.

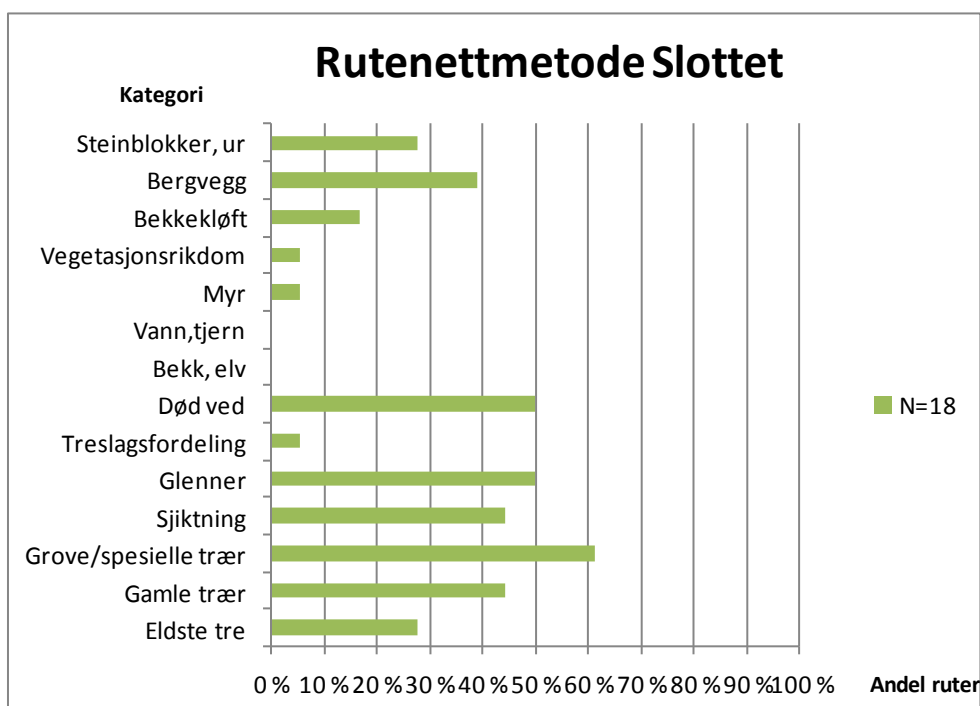
Generelt er området begrenset friluftsvennlig med lite utsyn, ingen merka stier opp til toppen og vanskelig tilgjengelig adkomst. Hele åsen er dominert av gammel granskog med liten variasjon i treslag og vegetasjonstyper. Området er nok mer brukt til friluftslivformål i de lavereliggende områdene ved foten av selve Slottstoppen, særlig langs den sørvestre bratte bergveggen, hvor det går en rødmerka scooterløype/traktorvei.

Verdisetting etter rutenettmetoden

18 ruter er undersøkt. Området scorer i snitt litt over middels på skogelementer (2,83). For skogelementer har 61 % av rutene score på grove/spesielle trær og 44 % på gamle trær. Halvparten av rutene inneholder død ved. 44 % av rutene gir utslag på siktning og 50 % av rutene på glenner. Kun i én av rutene ble det registrert utslag av annet treslag enn gran, og dette var i undersøkelsesområdet sørvestre brattkant, hvor det vokser lauvtrær som rogn, gråor, spisslønn og hassel.

Når det gjelder landskapselementer, ligger området relativt lavt (0,94). Det er myr i bare 6 % av rutene (altså ei rute). Ingen av rutene inneholdt bekk eller tjern. Det er imidlertid godt innslag av bergvegger og steinblokker/ur (hhv. 39 og 28 %). Vegetasjonen er fattig, og det er lite innslag av annet en bærlynggranskog.

Slottet scorer lavt på opplevelsesdimensjonen (5). Området har få topografiske hovedformer, lite varierte naturtyper og vegetasjonstyper, ingen registrerte kulturminner, ingen merka stier og få utkikkspunkt med særlig utsyn.

Figuren viser hvor stor andel av kriteriesettene for skogelementer og landskapselementer som er oppfylt innenfor ruter på 10 daa i undersøkelsesområdet. N = 18.

Naturverdier

Tidligere undersøkelser

Den sørøstvendte lisida av Slottet er naturtypekartlagt som "gammel barskog" (Røsok et al. 2007). Det er funnet sterkt truet huldrestry (pers. medd. Rolstad 1994) på to trær – et på Ringerikesida, og et på Oslosida. Det ble også registrert sterkt truet lappkjuke.

Det finnes få belegg fra området i Artskart. Huldrestry er registrert på én lokalitet (som nevnt over).

Det er ikke registrert noen MIS - områder.

Området er administrativt fredet av grunneier Løvenskiold Vækerø.

Beliggenhet

Området utgjør en åsrygg like vest for Langlivatnet på grensa mellom Ringerike kommune i Buskerud og Oslo. Oppkuven naturreservat ligger ca 1,3 km nordvest for Slottet.

Naturgrunnlag

Topografi

Området utgjør mesteparten av en om lag 2,4 km langt og smalt høydedrag (Slottet og Slottsåsen), som har stupbratte kanter på alle sider. På sør- og vestsida er den bratte kanten stort sett skogkledd, mens det på østsida er områder med stupbratte bergvegger. Slottet ligger mellom Langlivatnet i øst og Oppkuven naturreservat i vest, og er nord-sørvendt. Høyeste punkt i området er Slottsåsen på 541 moh. og Slottet på 538 moh. Fra toppene er det dårlig utsyn mot Langlivatnet og Stuevassåsen, på grunn av tett og høy skog. Noe utsikt vestover mot Stuevatnet. Veien i bunnen av åssiden ligger på om lag kote 375.

Geologi

Området består av monzonitt og monzodioritt, også kalt larvikitt og kjelsåsitt (www.ngu.no).

Vegetasjonsgeografi

Mellomboreal vegetasjonssone. O1 – svakt oseanisk seksjon. (Moen 1999).

Vegetasjon og treslagsfordeling

Hele åsen består av til dels meget gammel granskog, og det er liten variasjon i treslag eller vegetasjon. Det ble registrert et parti med flaskestarrump, ellers er området dominert av sett fattig blåbærgranskog. Ingen større myrpartier eller vatn oppe på høydedraget, men et myrparti ligger utenfor foreslått verneområde ved foten av Slottsåsen i nordvest. På ryggen av Slottsåsen vokser ei og anna furu og vegetasjonen slår mer over i bærlyngtypen.

Det er lite innslag av andre treslag eller vegetasjonstyper i området. Unntaket er den sørøstvendte bratte kanten hvor det står noe bjørk og rogn, samt hassel, selje, gråor og spisslønn helt nede langs foten av åsen. Vegetasjonen her er rikere og av høgstaude- og storbregnetypen.

Følgende treslag er påvist i området: gran, furu, bjørk, rogn, hassel, selje, gråor og spisslønn.

Avgrensingen av verneområdet følger stort sett naturlig de bratte kantene ved Slottet og Slottsåsen. På østsiden, er det imidlertid avgrenset med hensyn til hogstflate/ungskog og traktorvei til tidligere hogstflate i sørenden.

Karakteristiske trekk ved karplantefloraen

I granskogen består vegetasjonen stort sett av fattig blåbærgranskog med sigdmosedekke (ribbesigd og noe blanksigd), smyle og hårfrytle. På de rikere områdene dominerer fugletelg, hengeving og maiblom. I den sørøstvendte brattkanten vokser gråor, selje, hassel og spisslønn med en mer varmekjær og variert flora. Her står bl.a. ugrasklokke, jonsokblom, skogstorknebb, tyrihjem, stankstorknebb, skogsvinerot, bringebær og markjordbær.

Skogstruktur, påvirkning

I den midtre og sørlige delen av området er det mye læger av gran. Særlig i de skrånende lisidene mot sør og vest er det større mengder av læger i enkelte områder. Dimensjonene på ferske granlæger forekommer mest opp til 40 cm, men eldre nedbrutte og sterkt nedbrutte eksemplarer, er av større dimensjoner. Mesteparten av dødvedmassen består av fersk læger. Det ble ikke registrert død ved av andre treslag enn gran. Til dels store mengder hengslav forekommer på gadd av gran og levende gran i denne midtre og sørlige delen av området. Skogen er av god kontinuitet, tett og stedvis sjiktet. Innslag av ei og anna furu på tynnere jordsmonn langs ryggen av åsen. Skogen særlig i det sørlige og midtre området er gammel og grantrær på anslagsvis 300-350 år finnes her i urskogsrommer (pers. medd. Rolstad, E.). Det er størst forekomst av død ved i denne delen av granskogen (i 9 av 12 ruter) stort sett i form av barkløs læger. Enkelte grantrær (levende og gadd) er nesten dekket av hengslav.

Hogstflater grenser inn til området i øst, og det forekommer også enkelte spor av hogst (stubber) ut mot vernegrensa i den nordøstlige delen av området. En traktorvei går fra skogsveden i Sørkedalen og opp til sørenden av området hvor det har vært drevet hogst. Traktorveien er i dag stedvis totalt gjengrodd av ung granskog og einstape.

Det ligger ingen hytter innenfor foreslått verneområde. Fra traktorveien opp til sørenden, går en sti/tråkk over ryggen nordover til Slottsåsen, men ingen merke sti oppe på høydedraget. Området er omgitt av stupbratte sider på alle kanter, og er relativt utilgjengelig bortsett fra denne gjengrodd traktorveien. En rødmerket scooterløype/traktorvei går nede på flata tett inntil den sørøstvendte brattkanten av Slottet som er foreslått grense for verneområdet.

Endring i naturtyper

Naturtypen "gammel barskog" er markert for et lite område i sørøst. Naturtypen beholdes med opprinnelig avgrensing etter befarung i 2011.

Artsmangfold

Av rødlistede arter er sterkt truet huldrestry registrert på to trær i den sørligste delen av området (Røsok et al. 2007 og Rolstad pers. medd.). Huldrestry ble ikke gjenfunnet ved befarung i 2011, men det anses som sannsynlig at arten fremdeles finnes i området. Sterkt truet lappkjuke er registrert med en lokalitet i den sørlige delen av området (Røsok et al. 2007, Rolstad pers. medd.). Gubbeskjegg (nær truet) ble registrert flere steder i området (Sweco 2011), særlig i midtre og sørlige delen av Slottet. Indikatorarten på gammel granskog, blanksigd, vokser spredt innen kjerneområdet Slottet øst. Ingen bekkekløfter, svært gamle lauvtrær eller våtmarksområder i området. Vegetasjonen i området består stort sett av fattig blåbærgranskog og det er lite variasjon. Innslag av ei og anna furu med bærlyngvegetasjonstype. En flaskestarrump, fuktsig med storbjørnemose og småbregneutforming i granskogen bidrar til noe variasjon.

Kjerneområder

Nummerering henviser til kartet. Kilde: Rolstad, E. (pers. medd.), Røsok et al. 2007, supplert av Sweco Norge AS.

1. Slottet øst (BN00064956)

Naturtype: Gammel barskog

BM verdi: A

Areal: 23 daa

UTM sone 33 sentralpunkt : Ø 0253662 N 6667483

Hoh: ca 375-538 m.

Kjerneområdet er på ca 22,5 daa og er registrert av Erlend Rolstad i 1994. Registreringene er nevnt i "Naturtypekartlegging i skog i Nordmarka, Oslo kommune" (2007) som pers. medd. Området ble også oppsøkt av Sweco Norge AS i 2011. Området ligger i den sørøstvendte brattkanten av Slottet på grensa mellom Ringerike og Oslo kommune. Her, i øvre deler av den lia står gammel granskog av den fattige blåbærtypen. I den bratte lisida står innslag av bjørk og rogn, med hassel, gråor, selje og spisslønn nede mot foten av Slottet. Ugrasklokke, jonsokblom, skogstorknebb, stankstorknebb, tyrihjelms og markjordbær vokser bl.a. her.

Sterkt truet huldrestry ble funnet av Rolstad i 1994 på et grantre på Ringerikesida (registrert i Artskart), og ei bjørk på Oslosida av kommune- og fylkesgrensa. Huldrestry ble ikke gjenfunnet i 2011, men det

anses som sannsynlig at den forekommer andre steder i lokaliteten. Gubbeskjegg (NT) ble registrert på flere grantrær i området. Det er også registrert sterkt truet lappkjuke i kjerneområdet (pers. medd. Erlend Rolstad). Skogen er ellers beskrevet som naturskog med grantrær på opptil 300-350 år, samt en del død ved og noen lommer av urskog. Lokaliteten er ikke avhengig av skjøtsel for å opprettholdes, men bør overlates til fri utvikling.

Til tross for at sterkt truet huldrestry ikke ble gjenfunnet i 2011, er det tidligere registrert to lokaliteter med huldrestry i 1994. Det vurderes som sannsynlig at huldrestry forekommer fremdeles i lokaliteten. Sterkt truet lappkjuke er også tidligere registrert i området, og Slottet anses som en del av et større utbredelsesområde for lappkjuke. Kjerneområdet vurderes å være svært viktig (A-verdi).

Tabell: Artsfunn fra Slottet. (1= Slottet øst)

Norsk navn	Vit. navn	Rødlistestatus	Antall lokaliteter	Kilde	Funnet
Huldrestry	<i>Usnea longissima</i>	EN	2	Artskart (Rolstad, E. 1994)	1
Lappkjuke	<i>Amylocystin lapponica</i>	EN	1	Artskart (Rolstad, E. 1994)	1
Gubbeskjegg	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT	10-talls	Sweco Norge AS 2011	1 og hele området

Avgrensning og arrondering

Forslag til vernegrense følger Slottsåsens bratte sørvestvendte sider og store deler av østsiden. Det er foreslått å arrondere vernegrensa slik at den inkluderer ei lomme med ungskog som restaureringsbiotop. Nordenden er opprinnelig trukket opp over et myrterreng langs nordøstenden, og det foreslås å endre avgrensingen marginalt slik at den følger bergveggen. Langs vestsiden av Slottsåsen er grensene trukket opp utenom tidligere hogstområder med ungskog.

Vurdering og verdisetting

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Slottet. Ingen stjerner (0) betyr at verdien av kriteriet er fraværende eller ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekap.

Navn	Urørthet	Størrelse	Topograf. variasjon	Vegetasjon. variasjon	Arrondering	Artsmangfold	Rike - veg.typer	Død ved mengde	Død ved kontinuitet	Treslagsfordeling	Gamle lauvtrær	Gamle bartrær	Samlet verdi
Hele området	***	*	**	*	*	**	*	**	**	*	0	**	**
1. Slottet Øst	***	*	**	**	***	***	**	***	***	**	0	***	***

Samlet verdi for området er vurdert til regionalt verneverdig (**). Slottet et relativt lite område som scorer relativt lavt på vegetasjonsvariasjon og rikhet, samt treslagsfordeling. Området i sin helhet scorer derimot høyt på urørthet, død ved kontinuitet og mengde død ved. De sterkt truede artene huldrestry og lappkjuke er med på å høyne verdien for artsmangfold, til tross for at det utgjør et lite område i forhold til totalen og at det forekommer lite rødlisteregistreringer utover dette. Ingen truede vegetasjonstyper ble registrert i området.

Oppkuven naturreservat ligger ca 1,3 km fra østre grense av verneforslaget for Slottet. Arealet mellom de to områdene utgjøres av et lavereliggende parti med spredt barskog og hogstflater samt myr og vatn.

Slottet representerer et lite areal med sammenhengende, svært gammel skog med urskogslommer under naturlig dynamikk, og inkluderer den prioriterte skogtypen *Boreal naturskog, særlig granskog rik på død ved*. (Framstad et al. 2003). Det dreier seg imidlertid om små arealer og Slottet vil derfor bare i begrenset grad oppfylle manglene i forhold til skogvernet (jfr. Framstad et al. 2003).

Referanser

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H.H. og Brandrud, T.E. 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. NINA Fagrapport 54:147 s.

Framstad, E. Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H.H. og Brandrud, T.E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. NINA Oppdragsmelding 769: 9 s.

Moen, A. 1999. National Atlas of Norway: Vegetation. Norwegian Mapping Authority, 1999.

NOA. 2011. Verneplan II for Eventyrskoger.

Røsok, Ø., Abel, K. og Blindheim, T. 2007 Naturtypekartlegging i skog i Nordmarka, Oslo kommune.

Nettadresser

www.artsdatabanken.no

www.naturbase.no

www.ngu.no

www.skogoglandskap.no

www.riksantikvaren.no

Personlige meddelelser

Rolstad, Erlend.

Bilder fra området

Rødmerka skiløype som følger traktorvei opp til Slottsmyra langs den bratte bergveggen på sørsida av Slottet. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Umerka sti/tråkk over Slottsryggen med rester av bål plass. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Typisk blåbærgranskog med læger. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Parti med flaskestarrump. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Liside med mye læger av gran. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Furu ved murtue. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Gammel traktorvei gjengrodd av ungskog opp til sørenden av Slottet.
(Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Innslag av lauvtrær i sørskrenten av Slottet. (Foto: Ragnhild Heimstad, Sweco Norge AS)

Slottet

Areal 426daa Naturverdi **

